

SYNCRETIC CONSTRUCTIONS WITH SIGNS OF COMPLEX SENTENCES IN MODERN UKRAINIAN

Khrystianinova R. O.

INTRODUCTION

Not all language units have a distinct discretion; some of them have a syncretic (undivided, intermediate, transitional, double, triple) nature, they are inherent syncretism¹. The main reason giving rise to syncretic units is transitivity². Transitivity often occurs when a language unit is used in a non-typical function. Syntactic syncretism in most cases is interpreted as combining features of two or more syntactic units in one syntactic unit³.

The study of complex sentences in various aspects allows us to determine their typical, symmetrical and asymmetrical expressions. As mentioned above, complex subordinate sentences generally appear as structures that are both, formally and syntactically, distinguished by a unidirectional subordinate relationship between syntactically unequal predicative parts – principal and subordinate. The main means of expression of this link are conjunctions and connective words. Semantic-syntactic relations inherent in complex sentences are based mainly on the semantics of the dependent component. The direct means of expressing these relations are also conjunctions and connective words. The relationship that emerges from the communication tool is the semantics of the structural scheme. However, the fact is that in real sentences the lexico-semantic execution of the predicative parts may or may not support the semantics of the structural scheme. Consequently, in the first case, there is a symmetrical matching of the semantics of the structural

¹ Загнітко А. П. Теорія сучасного синтаксису. Донецьк : ДонНУ, 2007. С. 242.

² Бабайцева В. В. Явления переходности в грамматике русского языка. Москва : Дрофа, 2000. С. 234; Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка / пер. с фр. Е. В. и Т. В. Венцель. Москва : УРСС, 2001. С. 81.

³ Загнітко А. П. Теорія сучасного синтаксису. Донецьк : ДонНУ, 2007. С. 242.

scheme to the semantics of the specific speech representation of this scheme; this is the way typical semantic manifestations of complex sentences are formed:

In the second case, the atypical lexical-semantic design causes a mismatch between the semantics of the structural scheme and the content of its specific speech expression, which makes the structural scheme's semantics complicated by other types of meaningful relations, that is, syncretic constructions occur: the meaning of purpose is combined with the causal one.

Many syntax scientists state the existence of syncretism in complex sentences, but they focus on the syncretism of semantic-syntactic relations between predicative parts. According to M. Kochergan, the main cause of syncretism in composite sentences is the combination of signs due to the imposition of values of predicative parts and „values of relations”⁴. N. Ivanytska, exploring the two-member sentence in the Ukrainian language, notes the possibility of combining features not only in terms of content but also in terms of expression, as well as in terms of content and terms of expression at the same time⁵. L. Shytik comes to the same conclusion. The scholar proposes to single out among syncretic sentences those „characterized by syncretism of form (structural variety), by syncretism of content (semantic variety), as well as syncretism of content and form at the same time”⁶. A. Zagnitko examines syncretism in formal, functional, and semantic aspects, in particular, he reveals three varieties of syntactic syncretism: formal-positional, semantic-positional, and functional-positional syncretism, but at the same time emphasizes that syncretic aspects can be combined⁷. Our analysis of complex sentences completely confirms this interpretation. Therefore, we consider it more convenient to describe the synchronous transitivity between complex sentences and sentences of other types – compound ones,

⁴ Кочерган М. П. Синкретизм. *Українська мова : Енциклопедія* / редкол. : В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. Київ : Вид-во “Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2000. С. 539.

⁵ Іваницька Н. Л. *Двоскладне речення в українській мові : підруч.* Київ : Вища школа, 1986. С. 71.

⁶ Шитик Л. В. Явища синхронної перехідності в системі складного речення. *Українська філологія : теоретичні та методичні аспекти вивчення : зб. праць наук.-практ. читань до 80-річчя Г. Р. Передрій.* Черкаси : Брама-Україна, 2005. С. 217.

⁷ Загнітко А. П. *Теорія сучасного синтаксису.* Донецьк : ДонНУ, 2007. С. 245, 247, 249.

simple sentences, complicated with homogeneous elements, inserted constructions and additional predicative constructions, the transitivity between individual formal-syntactic types of complex sentences, and the transitivity within one formal-syntactic type of complex sentences.

1. Syncretic structures with signs of complex sentences and sentences of other types

The factual material examined makes it possible to ascertain the presence of transitional structures between complex and compound, complex and simple sentences with inserted structures.

1.1. Syncretic complex – compound and compound – complex sentences

I. Vykhovanets considers only the constructions with connectors *тобто, себто, цебто*, that express explanatory relations between parts as a transitional type between complex and complex sentences. He substantiates this view as follows: "The fixed order of parts, the presence of the conjunction, specialized in the expression of explanatory relations, its attraction to the second predicative part, similarity of the first predicative part to the principal one, and semantic conditionality of the second part converge the explanatory composite sentences with complex constructions and bring the explanatory part closer to the subordinate one. However, semantic parallelism, characteristic of explanatory composite sentences and formally syntactic and semantically syntactic similarity of predicative parts, lead to the fact that these composite sentences are considered to be compound ones. Therefore, explanatory composite sentences are neither complex nor compound"⁸. Revision of established concepts of connectors has led to the fact that in recent studies, in addition to the traditionally revealed coordinate and subordinate connectors, scholars began to consider transitional groups – connectors of coordination-subordination and connectors of subordination-coordination⁹. This gives grounds to distinguish two types

⁸ Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис. Київ : Либідь, 1993. С. 345.

⁹ Городенська К. Сполучники української літературної мови. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. С. 38–45; Кадочнікова О. Засоби зв'язку складників поліпредикативних сполучникових одиниць з пояснювальними відношеннями. *Мовознавчий вісник*. 2011. Вип. 12–13. С. 174.

of transitional constructions between complex and compound sentences, which we will call complex–compound and compound–complex sentences.

Complex–compound sentences form the connectors of subordination-coordination. These sentences are at the same time signs of grammatical inequality and equality, and between their predicative parts, a syncretic subordinate-coordinate relationship is established¹⁰. To the connectors of subordination-coordination K. Horodenska includes explanatory connectors *а саме, зокрема, надто, наприклад, насамперед, особливо, отже, передусім, приміром, такі як, як ось, як-от*, connectors of time and comparison *тимчасом як, тоді як*¹¹, connector of condition and comparison *тоді як*. Supporting this view in general, we dare make some clarifications. In particular, according to our observations, connectors *тоді як, тимчасом як* may also express concessive-comparative value, cf. *.: Проте кожному з наведених концепцій зорієнтовано на частину вживань дієприкметника, **тоді як** він у граматичній системі сучасної української літературної мови виразно розчленовується на прикметникові й дієслівні утворення (І. Vuhovanets) – Проте кожному з наведених концепцій зорієнтовано на частину вживань дієприкметника, **хоч** він у граматичній системі сучасної української літературної мови виразно розчленовується на прикметникові й дієслівні утворення; Дуже багато місця тут займав тодішній марксистсько-ленінський “Закон Божий” (соцеківські дисципліни, до того ж трактовані в догматично-марксистському дусі), **тимчасом як** спеціальні (лінгвістичні) дисципліни викладалися в дуже спрIMITизованому вигляді... (MovoZnavstvo, 2010, № 4–5) – Дуже багато місця тут займав тодішній марксистсько-ленінський “Закон Божий” (соцеківські дисципліни, до того ж трактовані в догматично-марксистському дусі), **хоч** спеціальні (лінгвістичні) дисципліни викладалися в дуже спрIMITизованому вигляді. In addition, we consider it advisable to add to subordinate-coordinate connectors correlatives *якщо... то, коли... то*, that convey a conditional-comparative value, as well as correlatives *хоч... хоч, чи то... чи то, чи... чи, хоч... хоч... а, чи то... чи то... а, чи... чи... а, хоч... хоч...**

¹⁰ Городенська К. Сполучники української літературної мови. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. С. 12.

¹¹ Ibid. P. 42-45.

але, чи то... чи то... але, чи... чи... але, хоч... хоч... однак, чи то... чи то... однак, чи... чи... однак, хоч... хоч... однак, чи то... чи то... однак, чи... чи... однак, хоч... хоч... та, чи то... чи то... та, чи... чи... та, that express concessive-disjunctive meaning. K. Horodenska presents the first three conjunctions in the sentences *Хоч іде дощ, хоч надворі хурделиця, листоноша вчасно принесе газету; Чи то спекотно надворі, чи то холодно, селяни зрання до пізньої ночі працюють на своїх городах; Скажи-но, Тріско, як це ти вмудряєшся: Чи шторм, чи штиль, – ти зверху все тримаєшся* (Yu. Krugliak) as conjunctions of coordination-subordination, without naming other connectors¹². However, in our opinion, all of the above connectors should be ranked subordinate-coordinate ones. In connection with this, we single out the following semantic-syntactic types of complex-compound sentences: explanatory, of time and comparison, of condition and comparison, of concession and comparison and disjunctive-concessive.

Between the predicative parts of explanatory complex-compound sentences, there are explanatory semantic-syntactic relations, which are based on proper-semantic relations of identity as the relation of the general and the concrete, of the whole and the part. K. Horodenska divides explanatory connectors into explanatory-emphasizing (*зокрема, зосібна, як-от, як ось, наприклад, приміром, такі як*), explanatory-and-clearing out (*а саме, отже*) and accentuating-emphasizing (*особливо, насамперед, передусім, надто*)¹³, on the basis of which complex-compound sentences are divided into three varieties: 1) explanatory-emphasizing: *Діти індиго від народження мають особливі здібності, наприклад вони можуть бачити енергетичне поле людини...* (Ukraine Moloda, February 1, 2006); *Прийменники можуть поєднуватися з декількома відмінками, приміром прийменник з сполучається з трьома відмінками – родовим, знахідним і орудним* (І. Вугованетс); 2) explanatory-clearing out: *Щодо долі староукраїнської мови у Гетьманщині конче потрібне уточнення, а саме: поступово позбуваючися полонізмів і зближуючись із народною мовою, ця мова у разі збереження української (навіть обмеженої) державності і дальшого*

¹² Городенська К. Граматичний словник української мови : Сполучники / Катерина Городенська. Херсон : Вид-во ХДУ, 2007. С. 256, 273-274, 277.

¹³ Ibid. Р. 5; Городенська К. Сполучники української літературної мови. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. С. 43.

використання згаданої мови як офіційної мала б усі підстави розвинутися з часом у повноцінну й багатофункціональну літературну мову (О. Tkachenko); 3) accentuating-emphasizing: ...відновлення статусу України як учасника американської Генералізованої системи преференцій найбільше посприяло українському експорту в США, **передусім** воно дає змогу ввозити з України до США на безмитній основі більше трьох тисяч найменувань товарів (Ukraine Moloda, January 26, 2006); Від підвищення цін на продукти харчування страждають соціально не захищені верстви населення, **насамперед** потерпають пенсіонери й інваліди (Holos Ukrainy, November 11, 2005).

Complex-compound sentences of time and comparison form connectors *тоді як*, *тимчасом як* and specific lexical-semantic content of predicative parts. Like complex sentences of time, the constructions under consideration convey the simultaneous flow of two parallel phenomena, situations, actions, that is, they have an appeal to a temporal feature. But the lexical-semantic content of the predicative parts accentuates not only the simultaneity of the two realities, but also the difference between them, although the degree of dissimilarity may be different¹⁴, therefore, the situations conveyed in these sentences compare what is characteristic of compound sentences of comparison: *Сполучники незалежні від поєднаних частин у межах складного речення, тоді як прийменники тісно пов'язані з відмінковими закінченнями* (К. Horodenska); *Тоді як вони приймали присягу, інші ще збиралися з речами на призовних пунктах* (Ukraine Moloda, May 30, 2006); *Всі ці обставини, гадаю, роблять цілком виправданий акцент на слові “нова” в означенні української поезії, а не на слові “молода”:* “молодою” її можна назвати лише дуже умовно, *тимчасом як “новою” вона є в багатьох відношеннях...* (М. Ryabchuk). In addition to the above, subordinate-coordinate sentences of time and comparison fix the conjunction *у той час як*, which usually expresses temporal semantic-syntactic relations, but under the corresponding lexico-semantic load of the predicative parts acts as the equivalent of temporal-comparative conjunctions *тоді як*, *тимчасом як*: *У той час як жінка поралася по господарству, Андрій вештався по селу, шукаючи собі на голову клопотів*

¹⁴ Шувалова С. А. Смысловые отношения в сложном предложении и способы их выражения. Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1990. С. 136.

(P. Punch). However, this connector is of loan nature and, according to K. Horodenska, since the 90's of the XX century it has been gradually revealing a tendency for a narrower use, for it being replaced by Ukrainian connectors *тоді як, тимчасом як*¹⁵.

Complex-compound sentences of condition and comparison form correlatives *тоді як, якщо... то, коли... то* and the appropriate lexical-semantic content of predicative parts: *Приблизно стільки ж [525 доларів] наймачам доводиться щомісяця викладати за звичайну трикімнатну на околиці, **тоді як** у центрі оренда трикімнатної квартири тепер коштує 843 долари* (Zaporiz'ka Pravda, January 15, 2011); ***Якщо** раніше у Кіровській школі навчалося до трьохсот дітей, **то** зараз – 90* (Zaporiz'ka Pravda, April 7, 2009); ***Коли** їй справді на когось проливалися небесні дари, **то** їй судилися хіба що сльози* (P. Zahrebelny).

Complex-compound sentences of concession and comparison, as well as those of time and comparison, form connectors *тоді як, тимчасом як* and a specific lexico-semantic content of its parts: *На думку М. Возняка, “Пораду” написано відразу після укладення унії, **тоді як** І. Франко датує її 1608 роком – після відвідин братчиків у Львові* (Ukrains'ka Mova, 2010, № 4); *Росіянка Н. Кузякіна усвідомила це (the difference between the notions “national” and “nationalistic” – R. Kh.) в далекі 60-ті, **тимчасом як** значна частина українців живе і нині у викривленому колі цих понять* (Dyvoslovo, 2008, № 9).

Disjunctive-concessive complex-compound sentences have a specific formal-syntactic and semantic-syntactic organization. The fact is that they function in three-component complex sentences, in which two equal predicative parts are connected coordinatively (between these parts, there are disjunctive relations), at the same time, these two predicative parts relate to the third predicative part as a single whole and are connected to it subordinatively, on the basis of which there appear concessive relations: ***Хоч** лє доц, **хоч** мете завірюха, дівчина виходить з дому на ранкову прогулянку; **Хоч** лє доц, **хоч** мете завірюха, **але** дівчина виходить з дому на ранкову прогулянку*. The concessive relations are the main ones in this kind of conglomerate, which gives grounds to consider such sentences to be complex-compound.

¹⁵ Городенська К. Сполучники української літературної мови. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. С. 133–134.

Compound-complex sentences form coordinate-subordinate connectors, to which K. Horodenska enumerates adversative-concessive connectors *а, але, однак, одначе, проте, зате, та*, explanatory-identifying connectors *або, тобто, цебто, себто, чи, сиріч* and connectors of comparison and conformity *отже й, отже і*¹⁶. Accordingly, there are three semantic types of sentences under consideration: 1) adversative-concessive: *Короткі літні ночі, а ця була незвично довгою, здавалось – ніколи не кінчиться* (О. Honchar); *Для Заболотного на той час дипломатська його дорога вже була визначена, але додому він прибув ще в льотчицькій формі...* (О. Honchar); *Термін девіатологія не належить до загальноєвживаних чи навіть широковідомих у науці про мову, однак ми все ж вирішили ним послуговуватись, керуючись суто науковими міркуваннями, а не бажанням якомога “науковіше” назвати явище, достатньо відоме в лінгвістиці, вивчення якого має значну традицію* (F. Batsevych); *Найбільше цього щастя [foot-drilling], звичайно ж, перепало Духновичу, проте й після полкомвзводої надбавки він не міг тримати свій язик на припоні...* (О. Honchar); *Навкруг рясні стоять сади, платани і каштани, та шелест верб у пам’яті не тане* (M. Rylskyi); 2) explanatory-identifying: *Для того щоб об’єднати суто релятивні первинні і частково релятивні вторинні сполучники, запропоновано кваліфікувати їх як слова-морфемі, тобто їм надано слівно-морфемний статус* (K. Horodenska); 3) of comparison and concordance: *...людина має спати, отже й вона спить...* (V. Stus).

1.2. Syncretic constructions with signs of complex and simple sentences

Defining the concept of „embedded constructions”, I. Zhytar defines them as structural elements of sentences with extra-grammatical status, adding to the basic sentence some additional messages, running comments, definite clarifications, explanations, that are separated from the basic sentence in view of intonation and punctuation and do not

¹⁶ Городенська К. Сполучники української літературної мови. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. С. 39, 41.

transmit modal, evaluative, emotional, pragmatic information¹⁷. Embedded constructions can formally become like dependent predicative parts of complex sentences: *Він одвернувся, жалкуючи, мабуть, що так враз, без підготовки (хоча яку ж тут підготовку придумаси?) почав цю розповідь* (I. Matsenko); *Щоб венгерка не ддала чого-небудь гострішого – адже від неї всього можна чекати! – майстер сам поспішив заговорити до Шелюженка, голосно вихваляючи перед ним своїх лісорубів* (O. Honchar). Simple sentences with inserted constructions of this type differ from complex sentences most often in their punctuation: while in simple sentences with inserted constructions brackets are typical, dashes occurring less, in complex sentences commas prevail. The transitivity between complex sentences and simple sentences with inserted constructions occurs at the functional-semantic level. The dependent predicative parts singled out by commas, the content of which regarding the content of the main part is perceived as incidental, the one that expresses some additional message, comment, explanations, clarification, tend to the inserted structures. As a result, we observe a weakening of the syntactic connection inside the sentence between the predicative parts of complex sentences, the subordinate parts acquiring the ability to express self-contained objective content, which is a characteristic feature of inserted components¹⁸. I. Zhytar calls sentences with attributive semantics as commonly used¹⁹. The factual material examined by us also most often attests to the transitional types between simple sentences with inserted constructions and complex sentences with the adverbial subordinate parts of the non-valence character of attributive semantics. In particular, the transition is found in complex sentences, in which the subordinate part explains the prop noun – proper name. Nouns – proper names clearly define the subject matter and therefore, for the most part, do not need to be specified by definitions, which leads to the perception of the information expressed in the subordinate part as additional to the main one,

¹⁷ Житар І. В. Структура та стилістичні функції вставлених конструкцій у науковому і публіцистичному стилях української літературної мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2011. С. 5.

¹⁸ Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Синтаксис. Донецьк : ДонНУ, 2001. С. 257.

¹⁹ Житар І. В. Структура та стилістичні функції вставлених конструкцій у науковому і публіцистичному стилях української літературної мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2011. С. 7.

transmitted in the principle part: *Навіть Іванові, котрий раніше сотні разів прочогував цей плацик, застеляло очі сірою імлюю* (Yu. Mushketyk); *В другій половині дня Балабін, який не мав жодного зв'язку ні з одною із дивізій і не знав, де вони знаходяться, розіслав своїх зв'язківців вяснити обстановку* (Н. Tiutiunnyk); *Шовкун, який не знав ніякого Сергеева і зовсім туманно розумівся на "вєсрах", немало дивувався з цієї невгамовності свого командира* (О. Honchar). Occasionally, the subordinate parts may acquire some features of insertion to prop nouns – common names: *Я плив високо в небі над білими, ніби вирізьбленими з рафінаду, який я так любив у дитинстві, містами...* (V. Drozd); *Давні слов'яни через брак тропічних рослин замінили пальмові гілки, якими встеляли дорогу Господу, на вербові* (Zaporiz'ka Pravda, January 15, 2011); *У висновку, який за змістом і стилем, найочевидніше, належить О. Потебні, цікавими є міркування про суть і властивості людської творчості...* (Dyvoslovo, 2005, № 12).

In addition to attributive semantics, according to I. Zhytar, the inserted sentences can have adverbial semantics of time, reason, condition, purpose, and concession²⁰. The factual material examined by us gives grounds to distinguish transitional constructions with semantics:

1) of condition: *Якщо вірити Геродоту, то територія цього державного утворення була досить великою і мала форму рівностороннього чотирикутника...* (О. Voiko); *Обличчя Галини, коли розглядати кожну його частину, не було красивим* (M. Stelmah);

2) spatial one: *Одного разу в Бомбеї, де пізньої ночі приземлився наш літак і довелося в аеропорту перебути кілька годин, чекаючи подальшого рейсу, вийшли ми з товаришем глянути на незнайоме місто* (О. Honchar); *У місті, де з стількох вікон чути гру рояля, Данко на це не звернув би уваги, але тут, серед тиші сільського вечора, ця музика вражала* (Ірина Vilde); *Перед поїздкою в аеропорт, звідки мав відлітати на Чорний континент рятувати дітей, просив свого друга дитинства вітати Тернівщину, кожну стежку і кожну травинку, зорі вранішні і вечірні* (Ya. Hoyn);

²⁰ Житар І. В. Структура та стилістичні функції вставлених конструкцій у науковому і публіцистичному стилях української літературної мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2011. С. 7-8.

3) of concession: *Вже пізніше, згадуючи той час, ті останні воєнні й перші повоєнні літа, вона завжди дивувалася, як дивується й дотепер, хоча дивування того й не поспішає виставляти на люди, де в неї й таких, як вона, сили тоді бралися?* (I. Matsenko).

The attraction of such subordinate parts to the inserted structures occurs most often when moving them (subordinate parts) into interposition. The weakening of the syntactic connection inside the sentence between the predicative parts of complex sentences, and consequently, the approximation of the subordinate part to the inserted structure, is also facilitated by the implication of one of the predicative parts: *...я, Хома Прищепа, маю таку душу-комірчину, в якій, коли пильніше придивитись, дець на покуті ікона висить, святими барвами мерехтить* (Ye. Hutsalo) – *Я, Хома Прищепа, маю таку душу-комірчину, в якій, коли пильніше придивитись, то можна побачити, що дець на покуті ікона висить, святими барвами мерехтить; Бо коли подумати, то нічого лихого вона не заподіяла...* (Ye. Hutsalo) – *Бо коли подумати, то зрозумієш, що нічого лихого вона не заподіяла.*

Occasionally subordinate parts of the connective type with general substantive semantics acquire features of inserted constructions, which facilitates the move of such subordinate parts into interposition: *Зрештою, що важливіше, маємо мотив постійного пошуку людиною власної сутності та психологічного зростання в собі – себто перетворення людини на Людину* (Ukrains'ka mova v serednyh shkolah, himnazyah, litseyah, kolehiumah, 2010, № 11–12); *І здивувало її [місто] не багатопверховими будинками, не асфальтом, що властиво міському пейзажу, а деревами* (I. Matsenko).

2. Syncretic constructions with signs of different formal and grammatical types of complex sentences

The transitivity between different formal-grammatical types of complex sentences occurs either only in formal-grammatical or simultaneously in formal-grammatical and semantic-syntactic aspects. Syncretism of complex sentences in formal and grammatical terms is not widespread. We have found a synchronous transitivity between the complex sentences of comparison through pronouns that have symmetric and asymmetric structure. Such are the constructions in which the subordinate clause with comparative pronominal words *той, такий* in the main part are connected by the conjunction *що*, which is always used

together with an anaphoric pronoun *він* (*вона, воно, вони*), used in a certain case form: *Біля собору цього дня знову з'явилися ті, що їм за висоту не платять* (О. Honchar); *Навіть на передовій, як відомо, є найпередовіші, ті, що їх висунуто вперед на саме вістря позицій* (О. Honchar); *Серед очеретяного плетива стійко трималися куці калини, проте годі було сказати, який із них той, що до нього торкалися Тимошеві руки* (І. Matsenko); *Затамувавши подих, слухали ми про бога та янголів, про чортів і святих, про пекло і рай – всю оту біблійну премудрість, що нею був напханий Микола* (А. Dimarov); *Зачитувалися тексти різними мовами – тими, що належать і могутнім народам, тими, що їхні носії не такі вже й відомі у світі* (Dyvoslovo, 2004, № 10); *Горять обліті мазутом корчوماкуваті, такі, що їх і ліквідувати важко, так звані неліквідні верби...* (О. Honchar). S. Lomakovich believes that in such sentences the subordinate part presents a compound means of communication, which is analogous to the conjunctive word, “it contains the conjunction *що*, the function of which is the formal subordination of the subordinate part to the principal one, and personal-demonstrative pronouns *він, вона, воно*, which are close in meaning to the comparative items *той, та, те*, which enable it to perform the function of identification”²¹. In our opinion, just as in complex sentences with subordinate parts containing adverbials of not predetermined valence that have the same means of communication, in the considered sentences the subordinate part is connected with the main one only by the conjunction *що*, and the anaphoric pronominal component in one of the case forms is an additional element that merely emphasizes the connection. Adding the subordinate part to the comparative word by means of a conjunction is characteristic of complex sentences of an asymmetrical structure. At the same time, anaphoric pronouns are considered to be comparative words or nouns modified by comparative words in the main part, and the units *що з ним, що його* etc., come into correlation with the connecting words *який, котрий*. In this we see certain features of the structures of symmetrical structure. Therefore, the above makes it possible to consider the described complex sentences into syncretic ones.

The material examined gives grounds to single out structures that can be interpreted as transitional between complex sentences with **adverbial**

²¹ Ломакович С. В. Займенниково-співвідносні конструкції в системі складнопідрядного речення української мови. Київ : НМК ВО, 1993. С. 29.

valence not predetermined by substantively subordinate parts of attributive semantics, and connective complex sentences of substantive semantics. We treat their syncretism as purely formal, since in them the change of the formal type leads to a simple replacement, not to a symbiosis of semantic-syntactic relations: *Використана пояснювальна модель не пропагується як єдино можлива, вона подається як варіант, що не виключає побудову інших – споріднених чи принципово відмінних, але спрямованих до більш глибокого і детального висвітлення змісту психологічних феноменів (Osnyovy psyholohii).*

There is a more widespread transitivity between certain formal-syntactic types of complex sentences, which arises simultaneously in formal-syntactic and semantic-syntactic aspects.

The transitional type between sentences **with valence predetermined and valence not predetermined adverbial subordinate parts** are sentences with prop verbal nouns that retain the valence of the forming verb. Formal and grammatical syncretism are characteristic of such sentences. The subordinate part in them is at the same time predetermined by the valence characteristics of the prop verbal noun, which preserves the property of the source verb to open right-sided object position, and the morphological features of the reference word-noun. At the same time, formal-grammatical syncretism leads to semantic-syntactic syncretism – these constructions combine object and attribute meaning: *Існує думка, що ХХІ ст. стане віком кібернетики і лінгвістики, у межах якої комунікативна лінгвістика відіграватиме провідну роль (F. Batsevitch); А мої люди привезли звістку, що у Мозирі й Турові на Білій Русі Януш Радзівіл вирізує селян, сотнями на палі садовить, вогню на поталу віддав села і міста (N. Rybak).* However, it should be noted that the syncretism of formal structure and semantics in such sentences must necessarily support the content of the predicative parts, especially of the subordinate one, cf. *Якби знаття, я б зарані заяву написав до вищого командування, щоб мене ні в льотчики, ні в моряки не брали, а тільки в піхоту (H. Tiutiunnik); Офіційною ж причиною розлучення в заяві, яку зірка подала до Верховного суду Лос-Анджелеса, Кардашян вказує стандартні “нездоланні протиріччя” (Ukraine Moloda, November 3, 2011).* The semantics of the subordinate part of the first sentence maintains the object valence of the verbal noun **заява** (affidavit), so it is syncretic, the content of the subordinate part of the second sentence does not support such valence, so syncretism is not characteristic of it.

Complex sentences with prop nouns like abovementioned ones have repeatedly attracted the attention of both Ukrainian and Russian syntaxists, but they have not formulated a unified interpretation so far. Some linguists view these constructions as complex explanatory sentences without any other shades of meaning²², others note the complication of the explanatory subordinate part by the attributive shade of the meaning and associate it with the morphological-syntactic nature of the noun²³, still others consider them complex sentences with double meaning²⁴. N. Formanovska explains the double meaning of these sentences by the fact that the noun in the main part requires its modifying definition, and in the subordinate part the conjunctions that give the sentence other shades of meaning may be found²⁵. In our opinion, the syncretism of such constructions is determined not only by conjunctions and prop words, which may be the nouns of the deverbatives of particular semantic groups, but also to a large extent by the lexical content of the subordinate part. It is the content of the subordinate part that allows or does not allow a double meaning, and accordingly predetermines the choice of the connective: in syncretic sentences – the conjunction *буцім, буцімто, мов, мовби, мовбито, немовбито, наче, начебто, неначе, неначебто, ніби, нібито, чи, що, щоб, як*, and in the sentences with subordinate attributive parts of a nonvalent character – connective words *який, котрий* and the conjunction, *що* combined with personal pronouns (*що її, що його, що їх*).

Semantic groups of nouns-deverbatives that can attach such syncretic subordinate parts have been identified. These are the nouns with the meaning of speech, message, perception and transmission of information (*звістка, вість, заява, чутка, твердження, підтвердження, повідомлення, оголошення, інформація, донос, запевнення, зауваження, роз'яснення, відповідь, пророцтво, попередження, обіцянка, клятва, зізнання, натяк, суперечка, свідчення та ін.*),

²² Бабайцева В. В., Максимов Л. Ю. Синтаксис. Пунктуация. Москва : Просвещение, 1987. С. 191–192; Русская грамматика. В 2-х т. Т. 2 : Синтаксис. Москва : Наука, 1982. С. 472.

²³ Валгина Н. С. Синтаксис современного русского языка. Москва : Высш. шк., 1978. С. 332.

²⁴ Формановская Н. И. Сложное предложение. *Современный русский язык. В 2-х ч. Ч. 2 : Синтаксис / В. П. Волперский и др. ; под ред. Д. Э. Розенталя.* Москва : Высш. школа, 1979. С. 154–238. С. 198–199.

²⁵ Ibid.

thinking, mental activity (думка, гадка, міркування, усвідомлення, згадка, знання, знаття, довідка, здогадка, переконання, повчання, пояснення, передбачення, рішення, уявлення, мрія та ін.), will expression and motivation (вимога, наказ, постанова, прохання та ін.), perception, sensation (чутка, передчуття та ін.), сподівання, віри (сподівання, надія, віра, повір'я та ін.), inner state, feelings (побоювання, боязнь, переживання та ін.): Тим часом поміж стамбульських цехів, які ще тільки наближались десь до Ат-Мейдану, виникли **суперечки, кому** першим проходити перед султаном (P. Zahrebel'nyu); У сучасній історичній та народознавчій літературі існує **твердження, що** трипільці – прямі предки українського народу (O. Boyko); Дослідники творчості Тичини одностайно доходили **думки, що** поет у “Золотому голоні” пророче передбачив трагічні події громадянської війни, коли внаслідок класового протистояння нищилась ідея національного єднання заради відродження незалежної України (Dyvoslovo, 2004, № 2); Концепція західної корпоративної стратегії ґрунтується **на переконанні, що** планування дає змогу компанії уникнути помилок і сприяє оптимальному прийняттю управлінських рішень (H. Kindrats'ka); Серед місцевих людей ходили **чутки, що** моряків фашисти розстрілювали на скелях і звідти – навіть ще живих – кидали в море (O. Honchar); Існувало **повір'я, що** верба охороняє людей від підступності злих духів, охороняє худобу і посіви від різних нещасть (Zaporiz'ka pravda, April 11, 2009); Мені здається, що у нього є **побоювання, що** він нічого вже, може, не напише в своєму житті видатного, **що** він розучивсь, розгубив, забув (O. Dovzhenko). Syntaxists point out that some nouns that do not have word-forming links to verbs may be involved in the formation of certain syncretic complex sentences: слово, телеграма, депеша, ідея, факт, приклад, історія, версія, гіпотеза, закон, правило, теорія, висновок, свідомість etc. I. Kruchinina, considering such nouns in the Russian language, expressed her opinion on their synonymous relations with verb constructions²⁶. This statement needs certain clarification. In our opinion, the analysed nouns have rather certain semantic parallels with verbal units, rather than synonymous ones; as the result, the verbs acquire

²⁶ Кручинина И. Н. Сложноподчиненные предложения нерасчлененной структуры. *Русская грамматика. В 2-х т. Т. 2 : Синтаксис.* Москва : Наука, 1982. С. 472.

valence properties: *Мені важко од свідомості, що “Україна в огні” – це правда* (О. Довженко); *Прочитавши нариси, присвячені фразеологізмам, доходиш висновку, що родовід українського народу снується від першоз’яви людини на тому обширі, де дотепер етнічні українські землі* (Dyvoslovo, 2004, № 10); *За законом, що гріх притягує гріх, вона, “розбишацька дочка”, сходиться в любові саме з Чинкою...* (Dyvoslovo, 2004, № 9).

Transitional types are also observed between complex sentences with **adverbial valence-predetermined** and **modifying the principle part** subordinate parts. In the analysed factual material, the constructions with syncretic object-cause, object-time, and object-target semantic-syntactic relations between the predictive parts were identified.

Syncretic object-causal complex sentences form separate verbs and predicates of the internal state, the predicative parts are joined by the conjunction that *що*: *І плакала Марія Магдалина, що не подав ніхто йому руки* (Л. Kostenko); *Певне, і йому трохи не по собі, що вони так далеко зайшли в море...* (О. Honchar); *Левко жалкував, що так мало поговорив з матір’ю після приїзду* (О. Savchuk).

Object-time semantic-syntactic relations arise in complex sentences with prop verbs of internal state, feelings, verbs of hope, belief, surprise, set phrases with the same meanings, valence characteristics of which imply the expansion of the object, and with connectives *коли*, *доки*, *допоки* – which express the meaning of time: *...молоді солдати в захваті були, коли вона вчепіриться котромусь у вухо і потягає, полоскоче своїми рученятами* (О. Honchar); *І ждатиму, допоки знов зійде моя душа, безсмертна і весела* (І. Zhylenko); *Перед світлофором довелось перечікувати, доки проповзе трамвай* (О. Honchar); *Він був середній на зріст і завжди дивувався, коли велетні-сини оступали його, мов бір* (Yu. Yanovs’kyu).

Syncretic object-purpose semantic-syntactic relations convey complex sentences with prop verbs of speech and the conjunction *щоб*: *Хто запалив світло в соборі душі і помолився, щоб воно через роки спалахнуло сяйливо і навколо нього перед своїм приїдешинім воскресінням об’єдналась Україна?* (Ya. Hoуan).

The transitivity between complex contractual sentences with **adverb valence-nonpredetermined** and **modifying the main part subordinate parts** can be observed rarely. In such syncretic sentences attribute-time relations can be revealed: *Україно! Тебе я терпіти не можу, Я тебе ненавиджу чуттями всіма, Коли ти примітивна й на лубок похожа, Коли думки у тебе на лобі нема* (V. Symonenko), as well as

relations of attribute-cause: *Калина кликала наполегливо й мов аж сміялася з радості, що така дорідна та пригожа* (I. Matsenko).

The transitivity between complex sentences with adverbial valence-nonpredetermined **subordinate parts** and the ones **modifying the main part through mediator** has also been traced. Syncretic attributive-time, attributive-conditional and semantic-spatial relations are represented in such sentences.

Syncretic relations of attribute-time occur when in the main clause the nouns or semantically indivisible conjunctions denoting time are used as prop words, and the subordinate clause is joined by the connective *коли*: *Навіть у темну, осінню ніч, коли крута, піднята степовими вітрами хвиля запліскує аж на палубу, не шкодує він, що обрав собі цей нелегкий фак* (O. Honchar); *В наступну хвилину, коли він удруге зиркнув на неї, той погляд був уже зовсім інший...* (V. Maluk); *Свого часу, коли дітей народжувалося мало, дитячі дошкільні заклади не розформували, на їхній базі створили школи-дитсадки, як, наприклад, у мікрорайоні Дмитрівка* (Zaporiz'ka pravda, April 7, 2009).

When in the main part such words as *за умови*, *у разі*, are used as prop words, and in the subordinate part we find conjunctions *якщо*, *коли*, between the predicative parts we reveal the syncretic **attributive-conditional** relations: *У разі, якщо партія проходить до Верховної Ради, ці кошти їй повертають* (Ukrayina moloda, 10 October, 2007); *За умови, коли партія проходить до Верховної Ради, ці кошти їй повертають*.

Syncretic attributive-spatial relations occur in complex contract sentences, in the main parts of which nouns, functioning as verbal extensions or adverbs with spatial meaning are used, and the subordinate parts are joined by connectives *де*, *куди*, *звідки*: *Малесенька зірочка, оточена суцільною темрявою, рухається в безмежному просторі, де немає ні землі, ні неба, тільки страшний морок* (O. Honchar); *Недумано, негадано забігла в глухомань, де сосни пахнуть ладаном в кадильницях світань* (L. Kostenko); *Суперечка їхня відбувається неподалік веранди, на присадибній ділянці, де вони працюють обоє...* (O. Honchar); *Зустрічали потім його наші хлопці-приписники в літніх військових таборах у лісах за Ворсклою, куди тернівціан відповідного віку щоліта брано було в терчастини на військовий вишкіл* (O. Honchar); *Тому міцно, нервово стиснувши Севера за руку, я разом з іншими тупила очі в сцену, в її лівий кут, звідки звичайно виходять артисти* (Iryna Vil'de).

A similar transitivity can be traced between the **pronominal-related** complex sentences and complex sentences **with subordinate parts modifying the main part through a mediator**.

In the case when in the main part the nouns to indicate the time intervals in combination with the indicative pronouns *коли, доки, поки* function as the prop words, in other words, in the main clause we have units like *у той час, у ту хвилину, у ту мить, у той момент, у той день, у той рік, тим часом etc.*, syncretic attributive-time relations emerge between the predicative parts: *Саме в той час, коли я вже вирішив повернути назад, у коридорі почувся чийсь енергійні кроки...* (Yu. Zbanats'kyu); *Та найбільшої яскравості і теплоти досяг мій день у той час, коли я йшов на перший урок у шостий клас* (Yu. Zbanatskyu); *І ось у той момент, коли перший боєць загнав свій заступ у землю, тут, у степу під Каховкою, зародився Каховський плацдарм* (O. Honchar); *Тим часом, доки відбувалася церемонія вручення кубка, Оксана Терентіївна на борту машини пришила "блискавку"...* (I. Matsenko).

If in the main part the prop words are *раз, випадок* in combination with the pronominal word *той*, and the conjunctions *коли, якщо* are used in the subordinate part, it is possible to speak of syncretic attributive-conditional relations between the predicative parts: *Закрита система постає в тому разі, коли мова не дозволяє жодного розширення* (A. Zahnitko); *...відношення в середині полісемантичного слова, особливості його організації і мовні засоби маніфестації окремих значень краще виявляються в тому разі, якщо аналізувати певну семантичну групу чи тип слів, де усі елементи групи є співірними і перебувають у чітких смислових і граматичних відношеннях* (L. Lysychenko).

The transitional between the **pronominal-related complex sentences of symmetric and asymmetric structure** are constructions, in which the related pronominal word *тоді* is present in the main part, and the subordinate part is connected by a conjunction *коли*, which permits its interpretation as both a connecting word with time semantics and a conditional conjunction. Accordingly, in the semantic-syntactic aspect, they are characterized by complex relations of time-condition: *Мале тоді смішне, Коли воно мізерне, Коли себе поставить над усе* (V. Symonenko); *Людина може йменуватись людиною лише тоді, коли пал своєї душі віддає в ім'я спільної справи* (Ye. Hutsalo); *Заперечне значення лексем увиразнюється тоді, коли вони потрапляють у позицію реми* (Ukrayins'ka mova, 2004, № 3).

There are some cases of transitivity between complex sentences with **adverbial valence-nonpredetermined subordinate parts** and connective complex sentences; between the predicative parts of such constructions semantic-syntactic relations of attribute – result occur: *А панські драгони бешкет учинили у селі, що замість хат тільки димарі стирчать серед садиб* (N. Rybak).

Sometimes transitivity covers three formal-grammatical types. In particular, the analysed material gives reason to speak about the syncretism of complex sentences with such subordinate parts, as: the **adverbial valence-nonpredetermined, nodifying the main part directly or through the mediator**, in the semantic-syntactic aspect; in such sentences we observe complex attribute-time-conditional relations: *А ввечорами, коли тихо, виходять посидіти на своїй історичній лавці Іван та Вірунька* (O. Honchar), with **adverbial valence-predetermined and valence-nonpredetermined subordinate parts and the ones modifying the main part** and complex object-attribute-purpose relations: *Степногірський селищний голова Ірина Кондратюк запропонувала внести зміни до Конституції України, щоб сільських і селищних голів обирали на п'ять років, як і депутатів* (Zaporiz'ka pravda, April 7, 2009).

3. Syncretic constructions within one formal-grammatical type of complex sentences

Only semantic-syntactic aspect of synchronous transitivity is fixed in some pronominal-relative complex sentences and constructions with adverbial subordinate parts, modifying the main part. In particular, pronominal-relation sentences can form syncretic substantive-attributive, object-cause, object-purpose and conditional-time, and in sentences with subjunctive adverbial parts, modifying the main part – conditional-time and cause-purpose semantic-syntactic relations.

Substantive-attributive meaning is represented in the pronominal-relative constructions of symmetric structure:

1) with a related pronominal word *такий*, a pronominal unity like *хтось такий, все те, все інше, щось таке*, that projects the attributive semantics of the subordinate part, and the connective word *що* in different declensional forms, which is an expression of substantive semantics: *І тут вона почула таке, чого ніколи не сподівалася не те що наяву, у сні почути* (I. Matsenko); *Багато бачили вони такого, що не забудуть і потомки в віках* (O. Dovzhenko); *В зіщулених*

плечах, в жалібницькій позі її було **щось таке, що** пройняло Ягора (О. Honchar);

2) with related substantive pronoun *той* and connecting words *який, котрий, чий*: *Султан неблжно дивився на **ту, яку** звав Весняною Трояндою і Повелителькою Віку, **яку** ще зовсім недавно ставив понад усе, без якої не міг дихати* (Р. Zahrebel'nyu); *Вона одна з **тих, котрі** уособлюють свій час* (Slovo i chas, 2009, № 10); *Навіть **ті, в чийх** душах живе поезія урбанізму, мріють хоч раз провести вихідний поза містом, з ночівлею на Скарбному* (О. Honchar). In contrast to compound sentences with correlative pairs, *той – хто, той – що*, in which the connecting words support the acquired substantive semantics of a given correlation word; in the analysed sentences the connecting words, on the contrary, support its primary attributive meaning, resulting in syncretic substantive-attributive relations.

The same meaning is possible in pronominal-relative constructions of an asymmetric structure with a related substantivized pronominal word *таке*: *Уперше йому було на віку **таке, щоб** на його мову дівчина заломлювала брови* (І. Bahryanyu).

Object-causal semantic-syntactic relations arise in the pronominal-related complex sentences of a symmetric structure formed by the correlation word *те* in the genitive case with the preposition *залежно від*: *Залежно від **того, що** взяте за орієнтир на небі, відрізняють сонячну і зоряну добу* (І. Klymyshyn, І. Kryachko). Prepositional-case forms *залежно від + noun in the genitive case*, in simple sentences function as syntaxeme of causal semantics (expressing the meaning of reason). The causal conjunction *залежно від того що*, has not been fixed so far²⁷, therefore, we state that in unity *залежно від того* the pronoun retains its subject semantics, at the same time, in general, this unity conveys the meaning of cause and reason, which causes the syncretism of such complex sentences.

Object-purpose semantic-syntactic relations occur for the same reasons as object-cause ones. They are revealed in the complex pronominal-related sentences of an asymmetric structure formed by a semantically neutralized correlative word *те* in accusative case with the preposition *на*²⁸ and the connecting words *щоб, аби*: *Злагоджена*

²⁷ Городенська К. Граматичний словник української мови : Сполучники / Катерина Городенська. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2007. 339 с.

²⁸ Городенська К. Граматичний словник української мови : Сполучники / Катерина Городенська. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2007. С. 17, 289.

робота всіх служб санаторію дала змогу заощадити кошти на те, щоб у чудовому парку знову “ожили”, запрацювали фонтани... (Ukrayinske slovo, March 8–14, 2006).

Syncretic conditional-temporal relations are possible in cataphoric sentences of an asymmetric structure with a related pronominal word *тоді* in the main clause and the conjunction *якщо* in the subordinate clause. In such sentences, the prop pronoun in the main part emphasizes the time meaning, and the conjunction of the subordinate clause – conditional one, resulting in a complex conditional-time relation: *Заняття у спортшколі можна відновити лише тоді, якщо зробити капітальний ремонт приміщення* (Zaporiz'ka pravda, January 15, 2011).

The combination of conditional and time meanings is also found in complex sentences with subordinate parts, modifying the main part, in particular, in some sentences with conjunctions *коли, як*: *Коли я бачу жінку в любові, у святості чекання, мені хочеться вклонитися їй!* (P. Zahrebel'nyu); *Навіть як зорі вмирають у ніч горобину, Пломінь душі осяває чертоги небес* (B. Oliynyk). I. Slinko, N. Huvvanyuk, M. Kobylyanska indicate that the conditional shade of meaning is mostly revealed in sentences with the present tense²⁹. This is also proved by the analysed material, moreover, a syncretic conditional-time meaning is possible in the sentences of past tense imperfective aspect, comp: *Коли я бачив жінку в любові, у святості чекання, мені хотілося вклонитися їй!* Syncretic conditional-time relations are also inherent in complex sentences with conjunctions *що... то, що не... то, що... так, що не... так, як тільки, як тільки... так, як тільки... то*: *Що підскочить, то впаде; Що не встане, так впаде; Як тільки візьме ніж у руки, поріжеться; Як тільки візьме ніж у руки, так поріжеться; Як тільки візьме ніж у руки, то поріжеться*. The syncretism of semantic-syntactic relations in such sentences arises on the basis that their content acquires a generalized character, which promotes abstraction from a specific time of the action performance; consequently, the meaning of the subordinate clause becomes a condition for the occurrence of the main clause action.

The analysed material gives grounds also to distinguish syncretic **cause-purpose** relations, which are characteristic of some constructions with subordinate parts, modifying the main sentence, connected by

²⁹ Слинко І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови : Проблемні питання. Київ : Вища школа, 1994. С. 525.

connectors *бо, щоб, аби*: ...вдова... почала діставати зі скрині полотна, **бо** вже скоро треба білити його (М. Стельмах); Марко, **щоб** не нести всю дорогу торбину з харчами, примотузив її бикові до рога (Н. Тютунник); Прися плакала тихо, **аби** не зачув Явтушок... (V. Zemlyak).

CONCLUSIONS

Synchronous transitivity, that is, syncretism, is inherent in complex sentences just like in other language units. It is motivated by the fact that the atypical lexical-semantic form causes a discrepancy between the semantics of the structural scheme and the content of its specific speech expression, as the result, the structural scheme semantics is complicated by other types of formal-syntactic connections and semantic-syntax relations.

In a system of complex sentences, synchronous transitivity occurs between complex sentences and sentences of other types – complex, simple complicated, between separate formal-syntactic types of complex sentences and within one formal-syntactic type of complex sentences.

The transitional types between complex and compound sentences are represented by subordinate-coordinate constructions of explanatory, temporal-comparative, conditional-comparative, concessive-comparative, and concessive-disjunctive semantics, as well as coordinate-subordinate constructions of adversative-concessive, explanatory-identifying, and comparative-relevance semantics.

The synchronous transitivity between complex sentences and simple sentences with insertion arises in case if the content of the subordinate part is given the character of an additional, side note. Factors contributing to the appearance of the insertion in the subordinate parts features are the expression of the prop noun by a proper name, the movement of the subordinate part into the interposition, and the implication of one of the complex sentence predicative parts. The tendency to the inserted constructions under the abovementioned conditions show complex sentences with attributive, conditional, spatial, concessive semantics and occasionally subordinate clauses of nominal semantics.

Syncretism between the various formal-grammatical types of complex sentences is presented in both formal-grammatical and semantic-syntactic aspects. Only formal-grammatical syncretism is represented by pronoun-relative complex sentences with correlative pronominal words *той, такий*, and the conjunction *що*, used together

with anaphoric pronominal nouns *він, вона, воно, вони*, which show the signs of symmetric and asymmetric constructions, and some complex sentences with the conjunction *що*, which exhibits the signs of complex sentences of a typical formal structure with adverbial valence-nonpredetermined subordinate parts and attached complex sentences.

Symbiosis of formal and semantic syncretism is possible in some pronoun-relative complex sentences and sentences of a typical formal structure with adverbial, subordinate parts and the ones, modifying the main part directly and through the mediator. Most often, such synchronous transitivity cover two formal-grammatical types of complex sentences and exhibits a dual semantic-syntactic character, although three formal-grammatical types are rarely involved in syncretic relations; these complex sentences are characterized by triple semantic-syntactic relations.

Synchronous transitivity within one formal-grammatical type of complex sentences occurs only in the semantic-syntactic aspect. Transitive semantic-syntactic relations are peculiar to some pronoun-relative constructions of symmetric and asymmetric structure, exhibiting complex substantive-attributive meaning, some complex sentences of asymmetric structure, which may have object-causal, object-purpose and conditional-time value as well as some constructions of a typical formal structure with causal parts, which are characterized by conditional-time and cause-purpose semantics.

SUMMARY

The article is devoted to the analysis of syncretic constructions with the signs of complex sentences. It is substantiated that syncretism is caused by a discrepancy between the semantics of the structural scheme of the construction and the content of its specific speech expression, resulting in transitional type constructions appearance. It is found out that in the system of complex sentences synchronous transitivity occurs between complex sentences and the sentences of other types – compound, simple, complicated with homogeneous elements, additional predication and inserted constructions, between individual formal-syntactic types of complex sentences and within one formal-syntactic type of complex sentences. The author has characterised transition types between compound and complex sentences, represented by compound-complex and complex-compound constructions; between complex sentences and simple sentences, extended by insertion. It is stated that such transitivity is represented simultaneously in formal-grammatical

and semantic-syntactic aspects of the sentence. It is established that within the complex sentences, syncretism is represented by three varieties – purely formal, purely semantic, symbiosis of formal and semantic.

REFERENCES

1. Бабайцева В. В., Максимов Л. Ю. Синтаксис. Пунктуация. Москва : Просвещение, 1987. 256 с.
2. Бабайцева В. В. Явления переходности в грамматике русского языка. Москва : Дрофа, 2000. 640 с.
3. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка / пер. с фр. Е. В. и Т. В. Вентцель. Москва : УРСС, 2001. 416 с.
4. Валгина Н.С. Синтаксис современного русского языка. Москва : Высш. шк., 1978. 439 с.
5. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис. Київ : Либідь, 1993. 368 с.
6. Городенська К. Граматичний словник української мови : Сполучники / Катерина Городенська. Херсон : Вид-во ХДУ, 2007. 340 с.
7. Городенська К. Сполучники української літературної мови. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. 208 с.
8. Житар І. В. Структура та стилістичні функції вставлених конструкцій у науковому і публіцистичному стилях української літературної мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2011. 20 с.
9. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Синтаксис. Донецьк : ДонНУ, 2001. 662 с.
10. Загнітко А. П. Теорія сучасного синтаксису. Донецьк : ДонНУ, 2007. 294 с.
11. Іваницька Н. Л. Двоскладне речення в українській мові : підруч. Київ : Вища школа, 1986. 167 с.
12. Кадочнікова О. Засоби зв'язку складників поліпредикативних сполучникових одиниць з пояснювальними відношеннями. *Мовознавчий вісник*. 2011. Вип. 12–13. С. 173–177.
13. Кочерган М. П. Синкретизм. *Українська мова : Енциклопедія / редкол. : В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін.* Київ : Вид-во “Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2000. С. 539.

14. Кручинина И. Н. Сложноподчиненные предложения нерасчлененной структуры. *Русская грамматика. В 2-х т. Т. 2 : Синтаксис*. Москва : Наука, 1982. С. 467–539.

15. Ломакович С. В. Займенниково-співвідносні конструкції в системі складнопідрядного речення української мови. Київ : НМК ВО, 1993. 59 с.

16. Слинько І. І., Гуиванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови : Проблемні питання. Київ : Вища школа, 1994. 670 с.

17. Формановская Н. И. Сложное предложение. *Современный русский язык. В 2-х ч. Ч.2 : Синтаксис / В. П. Вомперский и др. ; под ред. Д. Э. Розенталя*. Москва : Высш. школа, 1979. С. 154–238.

18. Шитик Л. В. Явища синхронної перехідності в системі складного речення. *Українська філологія : теоретичні та методичні аспекти вивчення : зб. праць наук.-практ. читань до 80-річчя Г. Р. Передерій*. Черкаси : Брама-Україна, 2005. С. 216–222.

19. Шувалова С. А. Смысловые отношения в сложном предложении и способы их выражения. Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1990. 160 с.

Information about the author:

Khrystianinova R. O.,

Doctor of Philological Sciences, Professor,
Depute Head of the Ukrainian Language Department,
Zaporizhzhya National University
66-A, Zhukovsky str., Zaporizhzhya, 69063, Ukraine